

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep

0030 OSLO

Vår ref.: 23162

Oslo, 12.04.2013

HØRINGSSVAR – NOU 2013:3 PENSJONSLOVENE OG FOLKETRYGDREFORMEN III (UTREDNING NR 27 FRA BANKLOVKOMMISSJONEN)

Det vises til Finansdepartementets høringsbrev av 11. januar 2013 med vedlegg vedr. ovennevnte.

Finansforbundet er det største fagforbundet i finansnæringen, med 39.000 medlemmer.
Finansforbundet er opptatt av gode pensjonsordninger for våre medlemmer.

Innledningsvis vil Finansforbundet vise til forbundets høringssvar av 1. oktober 2012. Her kommenteres en rekke av utfordringene knyttet til Banklovkomisjonens utredning del III. Finansforbundet fastholder tidligere innberettede standpunkter og forutsetter at merknadene i brev av 1.oktober 2012 også vurderes i tilknytning til departementets behandling av foreliggende høring.

1.0 Bekymringer

I høringssvaret av 1.oktober 2012 uttrykte Finansforbundet bekymring for at Banklovkomisjonens hybridmodeller inneholder svakheter som gjør at arbeidsgiver ikke vurderer de nye modellene som særlig attraktive. Grunnmodellen taper mot innskuddspensjon på grunn av dødelighetsarv som ikke logisk hører sammen med fritt investeringsvalg. Standardmodellen taper mot ytelsespensjon fordi begge lider under dårlige statlige rammebetingelser – og valg av standardmodell avhjelper lite på utfordringene.

Finansforbundet registrerer at en rekke arbeidsgivere ikke venter på utfallet av Banklovkomisjonens utredning. Omdannelse av ytelsesordningene er i full gang. Arbeidsgiverne ser mot innskuddsmodellen, med eksisterende rammer for innskuddspensjon, til endring av bedriftenes pensjonsplaner. De ambisjoner Banklovkomisjonen har gitt til kjenne om å tilrettelegge for at innskuddspensjon skal kunne gi om lag samme resultat som ytelsesordningene er lite verdt for arbeidstakerne dersom bedriftene i hovedsak gjør seg ferdig med å omdanne pensjonsplanene før endringene trer i kraft. **Finansforbundet ber om at nye maksimumssatser for innskuddspensjon**

fastsettes så raskt som mulig og ikke avventer samlet behandling av Banklovkommisjonens utredninger.

Finansforbundet mener at fremtidens innskuddspensjoner *kan* innrettes slik at de kan gi mulighet for gode pensjoner for alle på sikt. Dette forutsetter blant annet at satsene for innskuddspensjon legges på et nivå som gir rom for at arbeidsgiver kan legge like mye inn i ordningen som de i dag gjør i ytelsesordninger helt opp til 70 %. Finansforbundet har påpekt at Banklovkommisjonens foreslåtte innskuddssatser er tuftet på en rekke usikkerhetsmomenter. Videre er ikke de foreslåtte innskuddssatser tilstrekkelige til å sikre 70 prosent av sluttlønn. **Finansforbundet står fast på at maksimumssatsene for inntekt mellom 0 og 7,1 G er beregnet for lavt og disse bør oppjusteres til minimum 8,5 prosent. Det må være mulig for de arbeidsgivere som ønsker det, å skyte inn like mye i fremtidige ordninger som i dag med tilhørende skattefritak.**

For yngre arbeidstakere og arbeidstakere som hyppig bytter jobb kan for øvrig innskuddspensjon gi fordeler som ytelsesordningene ikke gir.

Uavhengig av nivå på innskudd kan imidlertid innskuddspensjoner også medføre større forskjeller mellom ellers like arbeidstakere enn dagens ytelsespensjoner gjør, avhengig av investeringsvalg, kapitalforvaltning og markedsforhold. Innskuddspensjon gir økt risiko for arbeidstaker og stiller større krav til rådgivningen til den enkelte. **Finansforbundet mener at det fortsatt bør eksistere ordninger for de arbeidsgivere som har evne og vilje til å garantere en bestemt pensjonsutbetaling for sine arbeidstakere. Dette forutsetter rammebetingelser som ikke er vesentlig mer byrdefulle enn hva gjelder innskuddspensjon.**

Det haster med å få gjennomført en utredning om alternativ ytelsesordning. Hvis ikke det gjøres raskt risikerer regjeringens arbeid med pensjonsreform i privat sektor å bli en teoretisk øvelse der bedriftene allerede før lovens ikrafttredelse har valgt bort gode pensjonsordninger og erstattet dem med mindre kostnadskrevende løsninger. **Finansforbundet vil derfor understreke betydningen av at den varslede utredning og høring av reviderte ytelsesordninger skjer så fort som mulig. Utredningen må gjennomføres slik at reviderte ordninger eksisterer som en valgmulighet for arbeidsgiver senest på det tidspunkt bedriftenes frist for endring av pensjonsplanen begynner å løpe.**

Inntil utredning av en revidert ytelsesordning foreligger, bør eksisterende lovverk åpne for fortsatt videreføring av ytelsespensjon etter vilkårene som er skissert for arbeidstakere født før 1963.

Finansforbundet anser at forslag til alternativ beregningsmetode for ytelsesbasert pensjonsopptjening for eldre medlemmer etter lovforslagets § 7-7 ikke er hensiktsmessig, og ønsker **at dagens metoder for beregning av ytelsespensjon etter foretaksloven legges til grunn også ved fremtidig beregning av ytelsespensjoner.**

Banklovkommisjonens forslag åpner for videreføring av ytelsesordninger for å sikre arbeidstakere født 1962 og tidligere, men om dette skal skje overlates i sin helhet til foretaket. Overgang til hybrider vil ramme eldre arbeidstakere særlig hardt på grunn av innbetalingsprofilen i eksisterende ordninger. **I lys av dette er det et krav fra Finansforbundet at ytelsesordninger for disse skal – ikke bare kan – videreføres i den omdannelse som skjer i henhold til lov.**

Etter Banklovkomisjonens forslag skal tilleggsavsetninger – som etter gjeldende rett i sin helhet kommer kunden til gode – nå på visse vilkår kunne benyttes til oppreservering av pensjonsordningene. Dette innebærer altså en omfordeling av pensjonsmidler til livselskapene. Både arbeidsgiversiden (NHO) og arbeidstakersiden har gått mot denne løsningen i en særmerknad. Finansforbundet støtter mindretallet i denne sammenheng. Vårt utgangspunkt er at våre medlemmer ikke skal måtte betale for at pensjonsinnretningene over tid har krevet for lite premie.

Livselskapene forventer å få fra 3 til 5 år til oppreservering. Hvor lang tid som er rimelig henger delvis sammen med hvilke prognoser for levealder som vil bli lagt til grunn. Jo lengre levealder som det kreves at innretningene tar høyde for, jo mer oppreservering må til.

Det er vanskelig å se hvordan bestemmelser om omdannelse av tjenestepensjonsordninger skal kunne fungere markedsmessig så lenge ikke ordningene som avvikles bringer med seg tilstrekkelig kapital. For medlemmene i pensjonsordningen er oppreservering så fort som mulig viktig, med mindre selskapene forplikter seg til eller får pålegg om å oppreservere straks dersom et forsikringstilfelle oppstår, eller straks pensjonsplanene endres i foretakene.

2.0 Behovet for levedyktige rammebetingelser

Finansforbundet kommenterte forhold knyttet til rammebetingelsene forholdsvis inngående i forrigerunde. Kravene om egenkapital i Solvens II-regelverket og om balanseføring av fremtidige forpliktelser i bedriftsregnskapene er utviklet på bakgrunn av erfaringene fra finanskrisen. Verken i Solvens II-reglene, internasjonale regnskapsstandarter eller i de nye nasjonale kravene om egenkapital er det tatt særskilt hensyn til virkningen på pensjonsforpliktelser.

Finansforbundet ser mange særtrekk ved pensjon som er forskjellig fra problemstillingene Solvens II og regnskapsreglene ble utviklet for. Norske myndigheter, norsk næring og norske arbeidstakere har felles sak i å sikre rammebetingelser som ikke gjør vår arbeidskraft og våre velferdsordninger dyrere enn de allerede er.

Spørsmålet om rammebetingelsene har stor betydning for ytelsesordninger, fripolisebestand og fremtidig standardmodell. Tilpasninger fra myndighetshold kan bli avgjørende for om det blir mulig å opprettholde denne typen ordninger i fremtiden. Vi står her i en sak der det er særlig viktig at myndighetene er bevisst sin rolle i trepartssamarbeidet, ved å legge til rette for gode velferdsordninger også i fremtiden.

Ytelsesordningene er mer utbredt i Norge enn i mange EU-land, og de land som har ytelsesordninger (Storbritannia, Danmark, Tyskland) signaliserer at de aldri vil akseptere at Solvens II får anvendelse på nasjonale pensjonsforpliktelser. Norge bør unngå at gode norske pensjonsordninger blir enda dyrere som følge av uhensiktsmessige regnskapsregler, særnorske kapitalkrav og utilsiktede sider av EU-regelverk.

Det er først og fremst nødvendig med reelle tiltak fra myndighetene for å utrede en nasjonal forskrift om regnskapsregler for norske pensjonsforpliktelser. **Finansforbundet ønsker at det så snart som mulig settes i gang et arbeid for å forskriftsfeste særlige norske tilpasninger for regnskapsføring av garanterte pensjonsforpliktelser som tar opp i seg de særnorske forholdene.**

I NOU 2013:3 er det i kapittel 13 beskrevet en løsning hvor fripoliser forvaltes under dagens kapitaldekningsregler betegnet som tjenestepensjonsdirektivet / Solvency I.

Finansforbundet vurderer at det er i næringas og arbeidstakernes felles interesse at kostnadene forbundet med pensjonsforpliktelser er minst mulig, og at **bruk av tjenestepensjonsdirektivet er blant tiltakene som ville kunne avhjelpe på kostnadsnivået.**

Finansforbundet ber om at norske myndigheter engasjerer seg i arbeidet med å unnta regelverk for pensjon fra kravene i Solvens II, gjerne i samarbeid med øvrige nordiske land.

Vi anmoder samtidig om at norske myndigheter i mellomtiden gjør pensjonsforpliktelser mindre byrdefulle i forhold til særnorske egenkapitalkrav.

3.0 Individuelle og tariffestede pensjonsrettigheter ved overgangsordninger

Finansforbundet kommenterte i forrige runde behovet for å finne en løsning for overgangsperioden i de tilfeller det foreligger eksisterende individuelle og tariffestede pensjonsrettigheter – både av materiell og prosessuell karakter. Eksempelvis dersom det står i en arbeidskontrakt at "NN har rett til 70 % ytelsespensjon ved avgang". Ettersom Banklovkommisjonen ikke har berørt spørsmålet om forholdet til slike rettigheter uttrykkelig ber Finansforbundet om at departementet synliggjør utfordringene for politisk ledelse ved behandling av lovforslaget.

Etter Finansforbundets syn må slike rettigheter knyttet til pensjon stå seg fullt ut og må sikres ved henvisning i lov. Hvis ikke vil en rekke opparbeidete rettigheter bli gjenstand for tolkning. Det vil oppstå vanskelige juridiske spørsmål som vil kunne bli gjenstand for konflikter og søksmål. Det vil være langt mer hensiktsmessig om lovverket er i stand til å foregripe løsningen for rettslig vern av opparbeidete individuelle og tariffestede rettigheter, i tråd med Arbeidsrettens praksis på området.

Finansforbundet anser at lovreglene må ta høyde for at det kan foreligge individuelle og tariffestede materielle og prosessuelle rettigheter. Eksempelvis kan dette gjøres gjennom en bestemmelse som fastslår at "Individuelle og tariffestede materielle og prosessuelle rettigheter som er etablert ved lovens ikrafttredelse oppfylles så langt det er mulig innenfor rammen av den premien som foretaket skulle ha innbetalt etter den pensjonsplan som gjaldt for pensjonsordningen da tjenestepensjonsloven trådte i kraft".

4.0 Oppsummering

Tidspunktet for overgang er særdeles ugunstig. I en tid da arbeidsgivere og livforsikringsselskaper er under press for å kutte kostnader, vil det ikke komme som noen overraskelse for noen at uten tilstrekkelige garantier vil endringer i pensjonsordningene ses på som en velkommen sjanse til å begrense selskapenes fremtidige forpliktelser. Noen få heldige grupper vil kanskje få videreført sine rettigheter, men i det store og det hele er dette et nasjonalt spørsmål som gjelder alle.

Finansforbundet er vel kjent med årsakene til at det arbeides med nye og styrkede regler for finansnæringens soliditet i etterdønningene av finanskrisen. Finansforbundet slutter seg til en rekke av prinsippene for regulering og kontroll av finansnæringens aktiviteter, egenkapital og risiko. Det er imidlertid klart at de norske pensjonsforpliktelsene ikke kan bære ansvaret for finanskrisen. Det var heller ikke våre pensjonsforpliktelser som ligger til grunn for kravet om balanseføring i regnskap. Vi

mener at sjablongmessig anvendelse av finanskrisetiltakene fra EU på norske pensjonsforpliktelser verken er hensiktsmessig eller rimelig. Norske pensjonsforpliktelser står i en særskilt stilling i forhold til mange andre finansielle produkter i inn- og utland, og fordrer derfor selvstendige reguleringer.

Med vennlig hilsen
FINANSFORBUNDET

Pål Adrian Hellman
Forbundsleder

Jan Pieter Groenhof
Spesialrådgiver

